

२१. करदाताको अधिकार

१. करदाताको अधिकारहरू के-के हुन् ? यस्तो अधिकारको प्रत्याभूति कहाँ भएको छ ?

करदाताको अधिकारको प्रत्याभूति आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७४(२) मा गरिएको छ । सोअनुसार करदातालाई देहाय बमोजिमको अधिकार हुनेछ ।

- क) सम्मानपूर्वक व्यवहारको अधिकार,
- ख) कर सम्बन्धी कुराहरूको सूचना प्रचलित कानून बमोजिम प्राप्त गर्ने अधिकार,
- ग) कर सम्बन्धी कुरामा सफाइको सबुत पेश गर्ने मौका प्राप्त गर्ने अधिकार,
- घ) प्रतिरक्षाका लागि कानून व्यवसायी वा लेखा परीक्षक मुकरर गर्ने अधिकार र
- ङ) कर सम्बन्धी गोपनीय कुराहरू यसमा उल्लेख भए बाहेक अनतिक्रम्य हुने अधिकार आदि ।

२. करदाताले आफ्नो अधिकारको दाबी गर्दा के कुनै कर्तव्यहरू पालना गर्नुपर्ने व्यवस्था पनि छ ? यदि छ भने यस्ता कर्तव्यहरू के-के हुन् ?

करदाताले आफ्नो अधिकारको दाबी गर्दा ऐन नियममा उल्लेखित कर्तव्यहरू पालना गर्नुपर्दछ । प्रमुख कर्तव्यहरू देहाय बमोजिम छ :-

- (क) तोकिएको समयमा विवरण एवं कर बुझाउनु पर्ने,
- (ख) तोकिएको समयमा निर्धारित कर दाखिला गर्ने,
- (ग) प्रशासनले माग गरेको सूचना, कागजात उपलब्ध गराउने र
- (घ) प्रशासनलाई सहयोग गर्ने आदि ।

३. करदाताको अधिकारको सम्मान भएन र यस विषयमा गुनासो गर्नु पर्‍यो भने कहाँ कहिले गुनासो गर्न सकिन्छ ?

करदाताको अधिकारको सम्मान भएन भने आन्तरिक राजस्व कार्यालयको प्रमुख वा आन्तरिक राजस्व विभागको महानिर्देशक वा अर्थ मन्त्रालयमा गुनासो गर्न सकिन्छ । विभागको हकमा प्रत्येक महिनाको पहिलो सोमवार बिहान ११ बजेदेखि २ बजेसम्म समय निर्धारण गरिएको छ । कार्यालयको हकमा फरक फरक अवधि र समय तोकिएका छन् । विभाग र कार्यालयहरूमा गुनासो सुन्ने अधिकारी समेत तोकिएकोले निज संग गुनासोको सुनुवाई गर्नु पर्दछ ।

४. आन्तरिक राजस्व विभागले करदाताको गुनासो सुन्ने गरेको वुझेको छ । प्राप्त गुनासाका आधारमा उपयुक्त कारवाही गर्न कस्तो प्रकृया अपनाएको छ ?

आन्तरिक राजस्व विभाग र सो मातहत कार्यालयले समेत प्रत्यक्ष गुनासो सुन्न निश्चित दिन र समय तोकेको हुन्छ । जस्तै, विभागको हकमा प्रत्येक महिनाको पहिलो सोमवार बिहान ११ बजेदेखि २ बजेसम्म समय निर्धारण गरिएको छ । कार्यालयको हकमा फरक फरक अवधि र समय तोकिएका छन् । सो दिन र समयमा सम्बन्धित अधिकारीलाई भेटी गुनासो राख्न सकिन्छ । सो बाहेक अन्य जुनसुकै समयमा पूर्व समय माग गरी गुनासो राख्न सकिन्छ र लिखित रूपमा पनि गुनासो पेश गर्न पनि सकिने व्यवस्था छ ।

५. करदाताले गुनासो गर्न कहाँ सम्पर्क राख्नु पर्दछ ? हुलाकी ठेगाना, इमेल ठेगाना र टेलिफोन नम्बरहरू के-के हुन् ? कुनै 'हटलाईन" को व्यवस्था पनि छ कि ?

करदाताको गुनासो गर्न सम्बन्धित कार्यालयको प्रमुख वा आन्तरिक राजस्व विभागको महानिर्देशकसँग वा गुनासो सुन्ने अधिकारी संग सम्पर्क गर्न सकिन्छ । निम्नलिखित ठेगाना, र इमेल वा हटलाइनमा समेत गुनासो राख्न सकिन्छ ।

- (क) सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालय,
- (ख) आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट, काठमाडौं,
- (ग) अर्थ मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं,
- (घ) विभाग/कार्यालयको टेलिफोन नम्बर र
- (ङ) Email –website www.ird.gov.np
www.ird.gov.np
www.mof.gov.np
हटलाइन

६. आफुले गरेको गुनासाको सुनुवाई भएको परिणाम कसरी थाहा पाउने ?

तपाईंले गर्नु भएको गुनासाको परिणाम थाहा पाउन स्वयं चनाखो भई नतिजाको अनुगमन गर्नु पर्दछ ।

७. विभागबाट सुनुवाई भई आफु अनुकूलको परिणाम नआए अर्को विकल्प के हुन सक्दछ ?

विभागको सुनुवाई कानून अनुकूल नभएमा वा सुनुवाईनै नभएमा सो भन्दा माथिल्लो निकायमा निवेदन गर्न सकिन्छ । सम्बन्धित अधिकारीले नबुझे वा ढीलासुस्ती / आलटाल गरिरहेको लागेमा माथिल्लो निकाय, राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग वा अदालत लगायतका संस्था / कार्यालय समक्ष उजूरी गर्न सकिन्छ